

Vergaderjaar 2022–2023

28 089

Gezondheid en milieu

Nr. 263

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 juli 2023

Een veilige leefomgeving is essentieel voor onze brede welvaart. Hiervoor is onder andere het externe veiligheidsbeleid ontwikkeld in Nederland. De risicobenadering van het externe veiligheidsbeleid is succesvol gebleken. Het aantal grote incidenten en ernstige gevolgen van incidenten bij activiteiten met gevaarlijke stoffen zijn mede hierdoor beperkt gebleven. Desondanks blijf ik inzetten op de verdere verbetering van de veiligheid. Deze verdere verbetering kan bereikt worden door veiligheid meer aan de voorkant te betrekken bij het maken van ruimtelijke plannen in de omgeving van risicobronnen. Daarom worden met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 aandachtsgebieden geïntroduceerd. Aandachtsgebieden maken inzichtelijk in welk gebied mensen in gebouwen, zonder aanvullende maatregelen onvoldoende beschermd kunnen zijn bij een incident met gevaarlijke stoffen. Hierover heb ik uw Kamer op 13 juni 2022 eerder geïnformeerd.¹ Het doel van aandachtsgebieden is dat lokale overheden transparant aan de voorkant bij ruimtelijke ontwikkelingen eigen afwegingen kunnen maken over een veilige gebiedsinrichting. Zij passen daarmee goed in de systematiek van de Ow (decentraal, tenzij).

Aandachtsgebieden zijn ontstaan op initiatief van de Eerste en Tweede Kamer en verankerd in het Besluit kwaliteit leefomgeving, dat in 2018 is gepubliceerd in het Staatsblad. Na de publicatie van de wetgeving zijn de aandachtsgebieden voor de relevante bedrijven berekend. Zoals ik u in mijn brief van 13 juni 2022 heb gemeld is op verzoek van decentrale overheden en het bedrijfsleven nog eens zorgvuldig gekeken naar de berekeningswijze van de aandachtsgebieden.

De betrokken partijen, vertegenwoordigd in de Strategische Advies Groep Modernisering Omgevingsveiligheid, hebben aanpassingsvoorstellen opgesteld voor de berekeningswijze en de wijze van weergeven in de

¹ Kamerstuk 28 089, nr. 225, Kamerstukken 29 362 en 33 118, nr. 284.

Atlas leefomgeving. De betrokken partijen in de SAG MOV waren: bedrijfsleven, IPO, VNG, Ministerie van JenV, Veiligheidsregio's en Ministerie van IenW. Om tot een besluit te komen over het al dan niet invoeren van de aanpassingsvoorstellen heb ik een advies² aan het RIVM gevraagd en een consequentie-onderzoek³ laten uitvoeren. Het consequentie-onderzoek is toegevoegd als bijlage bij deze brief.

Met deze brief informeer ik u over mijn besluit aangaande het aanpassen van de berekeningswijze van de aandachtsgebieden.

Aanpassing berekeningswijze

Na een zorgvuldige afweging mede op basis van het RIVM-advies en het consequentie-onderzoek is mijn besluit om in lijn met de aanpassingsvoorstellen van de betrokken partijen:

- Een dosisbenadering⁴ toe te passen als het gaat om de berekening van de gifwolkaandachtsgebieden. Dit zorgt voor een beter onderbouwde inschatting van waar mensen binnenshuis onvoldoende beschermd kunnen zijn.
- Een nieuw model voor te schrijven voor de berekening van gifwolkaandachtsgebieden bij bedrijven met verpakte gevaarlijke stoffen. Dit model bevat nieuwe wetenschappelijke inzichten over hoe een gifwolk zich kan ontwikkelen bij loodsbranden.
- Meer aandacht te vestigen in het Handboek Omgevingsveiligheid van het RIVM op het modelleren van plasbranden. In de rekenbestanden van het bevoegd gezag blijkt dit niet altijd goed toegepast, waardoor een aandachtsgebied ontstaat dat niet is gemodelleerd op basis van de werkelijke situatie.
- De publieke weergave van de aandachtsgebieden in de Atlas leefomgeving te voorzien van zorgvuldige communicatie, zowel visueel als in taal.

Aanvullend heb ik besloten om, in afwijking van de aanpassingsvoorstellen van de betrokken partijen:

- Bij de nieuwe berekeningswijze van gifwolkaandachtsgebieden een aantal parameterwaarden, met name voor de ventilatie, voor te schrijven zoals voorgesteld in het adviesrapport² van het RIVM. Met de keuze voor de parameterwaarden uit het RIVM-advies wordt bij de bepaling van de omvang van een gifwolkaandachtsgebied rekening gehouden met minder zelfredzame personen. Dit betekent dat de gifwolkaandachtsgebieden in bepaalde gevallen groter en in andere juist kleiner zullen uitvallen in vergelijking met de huidige berekeningswijze.
- In mijn brief van 13 juni 2022 aan uw Kamer⁵ heb ik aangegeven een zorgvuldig besluit te nemen als het gaat om de voorgestelde koers van de betrokken partijen om alle typen aandachtsgebieden (brand-, explosie- en gif-) te concentreren rond het risicogebied en daarmee binnen de grenzen van het verwaarloosbaar risico te blijven. Mijn besluit is om mede op basis van het consequentie-onderzoek de

² RIVM, Advies aandachtsgebieden. Beschouwing van voorstel alternatieve benadering voor de berekening van aandachtsgebieden, rapportnummer 2022-0012: <https://www.rivm.nl/publicaties/advies-aandachtsgebieden-beschouwing-van-voorstel-alternatieve-benadering-voor>.

³ Bijlage bij deze Kamerbrief: Rapport consequentie-onderzoek wijziging berekeningswijze aandachtsgebieden.

⁴ Momenteel wordt in de berekeningswijze van het gifwolkaandachtsgebied uitgegaan van een bepaalde concentratie van giftige stoffen waar mensen binnen in gebouwen aan blootgesteld kunnen worden. Bij de dosisbenadering is niet alleen de concentratie van belang, maar ook de duur van blootstelling.

⁵ Kamerstuk 28 089, nr. 225.

aandachtsgebieden niet af te kappen op een risicocontour. Het consequentie-onderzoek laat zien dat bij grofweg 1 op de 3 bedrijven de berekende risicocontour (PR10⁻⁸) binnen of net (deels) buiten de grenzen van bedrijfsterrein ligt. Dit heeft tot gevolg dat gemeenten bij de toedeling van functies aan locaties in de directe omgeving geen afweging hoeven te maken in het kader van omgevingsveiligheid terwijl een mogelijk incident wel effecten kent die over het gebied reiken. Om als gemeente een goede afweging te kunnen maken bij ruimtelijke ontwikkelingen is het nodig om volledig in kaart te hebben tot waar mensen binnen onvoldoende beschermd kunnen zijn bij een ongeval met een gevaarlijke stof, ook al is de kans klein. Het kan bijvoorbeeld voorkomen dat met een bepaalde ruimtelijke indeling eenvoudig veiligheidswinst voor een heel aandachtsgebied bereikt kan worden.

Gifwolkaandachtsgebieden kunnen ruimtelijk erg groot zijn, terwijl een gemeente slechts in een beperkt gebied zinnvolle maatregelen in de fysieke leefomgeving kan treffen. Daarom is er in de huidige regels een afkap voor gifwolkaandachtsgebieden gekozen van 1.500 m voor ruimtelijke ontwikkelingen. Het volledige gifwolkaandachtsgebied wordt wel weergegeven in de Atlas leefomgeving en bij de vergunningverlening, om bijvoorbeeld de risicocommunicatie goed in te kunnen richten of nieuwe (bedrijfs-)activiteiten te kunnen toetsen.

De aanpassingen hebben betrekking op aandachtsgebieden bij stationaire bronnen (bedrijven) en buisleidingen. Voor het vervoer van gevaarlijke stoffen gelden vaste brand-, explosie en gifwolkaandachtsgebieden van respectievelijk 30, 200 en 300 meter, met name vanwege de wisselende en slecht voorspelbare aanwezigheid van de risicobron.

Aanpassen regelgeving

Om de berekeningswijze van de gifwolkaandachtsgebieden aan te passen is een aanpassing van de regelgeving nodig. Op dit moment wordt onderzocht of aanpassing van het Besluit kwaliteit leefomgeving en/of de Omgevingsregeling noodzakelijk is.

Zorgdragen voor een goede uitvoering van de uitrol van aandachtsgebieden

Een succesvolle uitrol van de aandachtsgebieden staat of valt met een goede en werkbare uitvoering door het bevoegd gezag. Ik wil de uitvoering dan ook ondersteunen en faciliteren. Dat doe ik door in te zetten op goede communicatie en het beschikbaar stellen van uitvoeringsinstrumenten. Ik zal decentrale overheden ook ondersteunen bij het herberekenen van de aandachtsgebieden volgens de nieuwe berekeningswijze. Er zijn veel middelen beschikbaar om de uitvoering te ondersteunen zoals het Handboek omgevingsveiligheid, kennistafels omgevingsveiligheid en er is heel veel informatie beschikbaar op de Informatiepunt leefomgeving (IPLO)⁶. Verder zal ik het overleg met stakeholders tijdens de uitrolfase van de aandachtsgebieden voortzetten om de uitvoering te monitoren en eventuele knelpunten vroegtijdig te kunnen signaleren. Tot slot zal ik samen met decentrale overheden een vervolg geven aan het organiseren van regionale sessies voor lokale bestuurders om hen goed uit te rusten aandachtsgebieden zo optimaal mogelijk in te zetten om te komen tot een evenwichtige toedeling van functies aan locaties in het omgevingsplan.

⁶ <https://iplo.nl/thema/externe-veiligheid/externe-veiligheid-in-omgevingsplan/aandachtsgebieden-voorschriftengebieden/informatie-aandachtsgebieden/>.

Tot slot

De aanpassing verwerken in de regelgeving is nu de eerstvolgende stap, maar dat neemt niet weg dat ik samen met betrokken partijen blijf inzetten op een goede uitvoering van het aandachtsgebiedenbeleid. Daarom blijf ik in overleg met betrokken partijen om gezamenlijk de uitvoering te begeleiden en vanuit het Rijk te faciliteren waar mogelijk. Zo kunnen wij samen het doel van de nieuwe aandachtsgebieden, nadenken over veiligheid aan de voorkant bij nieuwe gebiedsontwikkelingen, op een goede manier bereiken.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
V.L.W.A. Heijnen